LAUSUNTO EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNNALLE

Asia: HE 128/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansaneläkelain muuttamisesta

Lausunnon antaja: Suomi-Seura ry

Suomi-Seura ry esittää sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, että hallituksen esityksen vaikutuksia tulee vielä laajemmin kartoittaa ja lakiesityksen käsittelyn aikataulua pidentää. Lakiesityksessä esitetyssä säästötavoitteessa ei ole huomioitu riittävästi lainmuutoksen vaikutuksia ulkomailla asuviin eläkeläisiin, joista monet ovat riippuvaisia kansaneläkkeestä.

Suomi-Seura ry on seurannut hallituksen esityksen vaikutuksia ulkosuomalaisiin. Hallituksen esitys lakkauttaa kansaneläkkeiden maksu ulkomaille on herättänyt ulkomailla asuvien eläkkeensaajien keskuudessa epätietoisuutta ja pelkoa omasta toimeentulosta. Ehdotettu muutos aiheuttaisi merkittäviä taloudellisia vaikeuksia ulkomailla asuville eläkkeensaajille. Monet heistä ovat hyvin riippuvaisia kansaneläkkeestä ja sen leikkaaminen voisi johtaa esimerkiksi asumisvaikeuksiin, terveydenhuollon palvelujen rajoittamiseen ja elintason merkittävään alenemiseen**.**

Muuttoliikkeen seurauksena ulkomailla asuu noin 300 000 Suomen kansalaista. Merkittävä määrä suomalaisia muutti Ruotsiin 1960- ja 1970-luvuilla, jossa myös suurin osa ulkomailla kansaneläkettä saavista asuu. Vapaa liikkuvuus (fyysinen ja kansaneläkkeen maksu ulkomaille) on mahdollistanut monien tietyistä sairauksista kärsivien kansalaisten muuton Etelä-Eurooppaan. Siellä heidän liikkumisensa on esteettömämpää, ja he kärsivät vähemmän kivuista terveydelle sopivamman ilmaston ansiosta. Jos yksi sosiaaliturva-asetusta soveltava maa kompensoi Suomen eläketulon menetystä mutta toinen ei, asettaa esitetty päätös toteutuessaan kansalaiset epätasa-arvoiseen asemaan.

Suomi-Seura ry toteaa, että hallituksen esityksen muutosesityksen euromääräinen säästötavoite on kyseenalainen. Pyydämme kiinnittämään huomiota, että merkittäviä syitä siihen, miksi osa näistä matalan toimeentulon henkilöistä on muuttanut toiseen EU-maahan ovat sen alhaisemmat elinkustannukset ja omat terveydelliset syyt. On mahdollista, ettei asuinmaa kompensoi eläkeläistä tai kompensaatio on hyvin pientä, mikä pakottaisi ulkosuomalaisen paluumuuttamaan Suomeen. Nämä pienituloiset kansaneläkkeensaajat todennäköisesti eivät selviä ilman, että joutuvat turvautumaan täydentävään sosiaaliturvaan ja mahdollisesti myös epävirallisiin tarjolla oleviin apumuotoihin. Myös sairaanhoidon kustannusvastuun nousu lisäisi valtion kustannuksia.

Ilman hallituksen esityksen riittävää vaikutuksenarviointia ja riittävän pitkiä siirtymäaikoja ulkomailla kansaneläkettä saavat saattavat joutua ikävään välitilaan odottaessaan asuinmaansa mahdollista kompensaatiota.

15.11.2024

Suomi-Seura ry:n puolesta,

Pekka Sauri
puheenjohtaja

Tina Strandberg
toiminnanjohtaja